

Habiliteringsprogram Autism

Vad är autism?

Autism är en funktionsnedsättning. Att ha autism innebär ofta svårigheter att samspela och kommunicera med andra samt att ha begränsade och upprepade mönster i beteenden, intressen och aktiviteter.

Begreppet Autism Spectrum Disorder (ASD) på svenska översatt till Autismspektrumtillstånd. Detta har ersatt de tidigare, separata diagnoserna från DSM-IV-TR: autistiskt syndrom, Aspergers syndrom och genomgripande störning i utvecklingen utan närmare specifikation.

Vid autism finns följande symtom, enligt diagnosmanualen DSM-5:

- Varaktiga brister i förmågan till social kommunikation och socialt samspel.
- Begränsade och repetitiva (upprepade) mönster i beteenden, intressen och aktiviteter.

Svårigheter med socialt samspel och social kommunikation visar sig eller har visat sig inom följande områden:

- Social ömsesidighet
- Ickeverbala kommunikation
- Skapa, upprätthålla och förstå relationer till andra

Hos små barn märks ofta avvikande ögonkontakt och brister i samspel med omgivningen. För det lilla barnet kan detta uttrycka sig som ett ointresse att kommunicera.

Många barn med ASD har en försenad talutveckling. En del lär sig aldrig att tala. Andra kan ha svårigheter att uttala vissa ord eller talar mycket entonigt. Ekotal kan förekomma.

Många personer med ASD har svårt att förstå språk och kommunikation. Ibland tolkar man det som andra säger bokstavligt och har svårt med underförstådda betydelser. Miner, tonfall och blickar kan misstolkas eller uppmärksammas inte alls.

Personer med ASD som kan tala och förstå andras kommunikation har ändå oftast problem med att använda språket i sociala sammanhang.

Det är också vanligt att personer med ASD har upprepade och ensidiga beteenden, tankar, ord och rutiner. Detta medför ofta ett stort behov av en överblickbar vardag tydliga strukturer. Förändrade planer kan skapa ångest och oro.

Det förekommer även att personer med diagnosen har ett eller flera starka intressen, som blir mycket viktiga för hen. Det är även vanligt med ovanligt starka upplevelser av hur kläder känns mot huden, hur värme och kyla upplevs. Många har svårigheter med kroppskontakt.

Ovan beskrivna symtom varierar både i styrka och i omfattning hos olika individer med ASD.

Gemensamt för dem som får diagnosen är att de svårigheter som märks har funnits med personen sedan barndomen.

ASD kan man ha både med och utan intellektuell funktionsnedsättning.

Vad innebär det för mig/mitt barn/vårdnadshavare/anhörig/nätverk?

Hela familjen och närstående påverkas och behöver mer stöd i det dagliga livet. Det gäller såväl i hemsituationen, under skolgången, i fritidsaktiviteter och även senare då barnet nått vuxen ålder.

Föräldrar till ett förskolebarn med ASD kan känna oro för barnets uppväxt. Hur det ska gå för barnet i skolan, med inlärning och resurser, det sociala livet, fritidsaktiviteter och att bli självständigt inför vuxenlivet.

För dig som får diagnos inom ASD som tonåring eller vuxen kan många frågor uppstå om hur livet ska bli framöver. Det kan gälla både boende, kamrater, kärleksrelationer, studier och arbete.

Framtid/utveckling/transition

Övergången från barn till vuxen (transition) behöver finnas med som ett område att planera och reflektera kring under barnets hela uppväxt. Barn behöver tidigt få vara delaktig, träna på att göra egna val, fatta egna beslut och ta konsekvenser.

Vilken hjälp kan jag/vi få?

Inom Habiliteringen finns en samlad kunskap om funktionsnedsättningar och deras inverkan på vardagsliv, hälsa och utveckling. I teamen finns kompetens inom medicin, pedagogik, psykologi samt sociala frågor som genom samarbete kombineras så varje barn/ungdom och vuxen får de insatser de behöver.

Då en familj kommer till Habiliteringen får familjen berätta om deras aktuella situation och vad de önskar hjälp med.

Symtomen måste vara av den grad/art att det innebär funktionsnedsättning och ge tydliga svårigheter i vardagen.

Habiliteringen erbjuder insatser för barn upp till 6 år med frågeställning ASD. Barn som uppfyller kriterierna för ASD och med pågående insatser från Habiliteringen, får fortsatta insatser till och med 18 års ålder. För barn, ungdomar och vuxna med samtidig Intellectuell Funktionsnedsättning (IF) finns möjligheten till fortsatta insatser med Habiliteringen så länge behov finns.

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har ansvar för barn och ungdomar 6 år och uppåt med ASD-frågeställning.

Habiliteringsplan

Tillsammans med barnet/ungdomen och familj eller den vuxne/närstående gör man upp en plan för hur habiliteringsinsatserna kommer att se ut. Habiliteringsplanen syftar till delaktighet och inflytande från barnet/ungdomen /vuxne och familjen. Den ska innehålla tydliga och utvärderingsbara mål, planerade insatser och ansvarsfördelning.

Vad kan Habiliteringen i Dalarna erbjuda barnet/ ungdomen/den vuxne med ASD och deras nätverk?

Habiliteringens uppdrag är:

- Kartläggning av barnet/ungdomens/den vuxnes miljö och funktion
- Behandling
- Råd och stöd
- Konsultation/utbildning/information

Utbildning/Information

Återkommande ämnen att informera/utbilda i alla åldersgrupper:

- Diagnos
 - Kommunikation
 - Sociala färdigheter
 - Beteenden
 - Kognition
-

Insatser som kan vara aktuella:

<p>Kartläggning</p> <p>Funktion</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommunikation - socialt samspel - beteendeviktelser - kognition <p>Medicinskt</p> <ul style="list-style-type: none"> - neurologi - hörsel/syn - sömn - nutrition <p>Psykosocialt</p> <ul style="list-style-type: none"> - barn/ungdom - familj <p>Närmiljö</p> <ul style="list-style-type: none"> - hem/bostad - förskola/skola - arbete/sysselsättning - bostadsanpassning 	<p>Råd, stöd och utbildning</p> <p>Information</p> <ul style="list-style-type: none"> - barn/ungdom - familj - nätverk <p>Psykologiskt och socialt stöd</p> <ul style="list-style-type: none"> - barn/ungdom - familj <p>Konsultation</p> <ul style="list-style-type: none"> - barn/ungdom - familj - nätverk 	<p>Behandling</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mångsidiga Insatser - Riktade Insatser - Socialt samspel - Kommunikation - Alternativ kommunikation - ADL stöd i personlig vård och vardagsaktiviteter - Kognitiva hjälpmedel - Kommunikationsstöd - Tydliggörande pedagogik - Medicinsk behandling
<p>Samordning/samverkan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Andra vårdgivare tex BHV, BUP, VuP, vårdcentraler, logopedmottagning, BUM - Olika myndigheter inom kommunal och statlig verksamhet t ex förskola, skola, LSS- verksamheter, socialtjänst, försäkringskassa - Privata aktörer och konsulter 		

Var kan jag få mer information?

- **Kortfilmer om Habiliteringen i Dalarna:**
<https://www.regiondalarna.se/habfilm>
 - **Habiliteringens kurskatalog**
<https://www.regiondalarna.se/habkurser>
 - **1177** <https://www.1177.se/Dalarna/Fakta-och-rad/Sjukdomar/Autism/?ar=True>
 - **Infoteket Uppsala** <http://www.lul.se/infoteket>
 - **NKA** <http://www.anhoriga.se/>
 - **Myndigheten för delaktighet** <http://www.mfd.se/>
 - **Autismforum Stockholm** <http://habilitering.se/autismforum-0>
 - **Autism & Aspergerförbundet** <http://www.autism.se/autism>
 - **KIND- kompetenscenter för forskning och utbildning inom NPF** <http://ki.se/kind/start>
-

Webbutbildning

- e-autism är en helt kostnadsfri webbkurs genom Autism- och Aspergerförbundet. Den är öppen för alla.
<http://www.autism.se/webbkurs>
 - Webbkurs för unga 16-25 år
<http://www.ungochasperger.se/webbkursen-scope>
 - Webbkurs för föräldrar till barn med autism, Habiliteringen i Skåne
<https://vard.skane.se/habilitering-och-hjalpmedel/utbildning/Digital-utbildning-for-foraldrar-till-barn-med-autism/>
-